

Eşitlik Kurumlarının Oluşturulması ve İşleyişi

ECRI 2 No.lu Genel Politika Tavsiye Kararı: Ana Başlıklar

Geçtiğimiz son birkaç yıl içerisinde Avrupa Konseyine üye hemen bütün devletler bağımsız eşitlik kurumlarını oluşturmuşlardır. Bu kurumlar eşitliği geliştirmede ve ayrımcılıkla ve hoşgörüsüzlükle mücadelede çok önemli bir rol oynamaktadırlar.

Kapsamlı ve çeşitlilik içeren bir eşitlik kurumları sistemi ortaya çıkmış olup, iyi uygulamalar geliştirilmiştir. Ancak aynı zamanda, pek çok eşitlik kurumu, özellikle de bağımsızlıkları ve kendilerine fon sağlanması konularında sorunlar yaşamaktadırlar.

Bu Genel Politika Tavsiye Kararı, en iyi uygulamalardan yararlanmakta olup, devletlerin kendi eşitlik kurumlarını güçlendirmelerine yardımcı olacak standartları içermektedir. Tavsiye Kararında eşitlik alanında gerçek bir etki yaratan eşitlik kurumlarının tesis edilmesi, bağımsızlığı ve etkili işleyişine dair temel unsurlar üzerinde odaklanılmaktadır.

TEMEL MESAJ

Üye devletler bağımsız ve etkili, güçlü eşitlik kurumları oluşturmalıdır.

Eşitlik kurumlarının iki temel işlevi olmalıdır: (i) eşitliği yaygınlaştırmak ve ayrımcılığı önlemek ve (ii) ayrımcılığa ve hoşgörüsüzlüğe maruz kalmış insanları desteklemek ve bu insanlar namına dava açmak. Bunlara ayrıca, bir üçüncü işlev olarak, yapılan şikayetlerle ilgili karar verme işlevi de ilave edilebilir.

Eşitlik kurumlarının görevlerini etkili bir biçimde yapabilmelerini sağlayacak gerekli yetkinliklere, yetkilere ve kaynaklara sahip olmaları ve herkes tarafından erişilebilir olmaları gerekir.

SEÇİLMİŞ TAVSİYE KARARLARI

1. Güçlü bir eşitlik kurumu teşkil edilmelidir.

- ▶ Eşitlik kurumları anayasada yer alan maddeler uyarınca veya parlamentodan geçirilen yasalarla teşkil edilmelidir.
- ▶ Eşitlik kurumlarının görev ve yetkileri, eşitliği yaygınlaştırmayı ve sağlamayı, ayrımcılık ve hoşgörüsüzlüğü önlemeyi ve ortadan kaldırmayı ve toplumdaki farklı gruplar arasında çeşitliliği ve iyi ilişkileri yaygınlaştırmayı içermelidir.
- ▶ Bu görev ve yetkiler kamu ve özel sektörün bütün alanlarını kapsamalıdır.

2. Eşitlik kurumlarının tamamen bağımsız olmaları sağlanmalıdır.

- ▶ Eşitlik kurumları yürütme ve yasama erklerinin dışında, bunlardan ayrı yasal kurumlar olarak teşkil edilmelidirler.
- ▶ Eşitlik kurumları, kurumsal ve operasyonel seviyelerde tamamen bağımsız kuruluşlar olmalı ve devletin veya siyasi partilerin müdahalesi olmaksızın çalışmalıdırlar.

3. Eşitlik kurumlarına işlevlerini yerine getirmelerini sağlayacak gerekli yetkiler verilmelidir.

- ▶ **Eşitliği yaygınlaştırma ve ayrımcılığı önleme:** Eşitlik kurumları eşitliği yaygınlaştıracak ve ayrımcılığı önlemeye yönelik yetkilere sahip olmalı ve bunu özellikle de soruşturarak, araştırma yaparak, farkındalığı artırarak, iyi uygulamaları destekleyerek, tavsiyelerde bulunarak ve yasaların ve politikaların oluşturulmasına katkıda bulunarak gerçekleştirmelidir.
- ▶ **Destek olma ve dava açma:** Bu kurumlar, ayrımcılığa ve hoşgörüsüzlüğe maruz kalmış insanların şikayetlerini kabul etme, bu insanlara kişisel destek, hukuki destek sağlama ve yardımcı olma, uzlaşma yollarına erişme, avukatlık desteği verme, stratejik nitelikli davalar açma ve kurumlara ve mahkemelere davaları sunma yetkilerine sahip olmalıdırlar.
- ▶ **Karar verme:** Bu kurumlar ayrıca yaptırım getiren, yasal bağlayıcılığı olan kararlar vererek, ayrımcılık konusundaki şikayetlerle ilgili karar verme veya bağlayıcılığı olmayan tavsiye kararları verme gibi ilave yetkilere de sahip olabilirler.

4. Eşitlik kurumlarının bağımsız ve etkili kurumlar olmalarını sağlayacak gerekli çerçeve oluşturulmalıdır.

- ▶ Eşitlik kurumlarına, delil toplayacak yeterli yetkiler verilmelidir.
- ▶ Eşitlik kurumlarının başındakiler şeffaf, yetkinliğe dayalı ve katılımcı prosedürlere göre seçilmeli, talimat almamalı ve tehditlere, zorlamalara ve keyfi görevden almalara karşı korunmalıdır.
- ▶ Eşitlik kurumları dahili yapılarını, bütçelerinin yönetimini, personellerinin işe alınmalarını ve görevlendirilmelerini bağımsız bir biçimde gerçekleştirmelidirler.
- ▶ Bu kurumlara tüm işlevlerini ve yetkilerini gerçek bir etki yaratacak şekilde uygulamalarını mümkün kılacak yeterli insan gücü ve fonlar sağlanmalıdır.
- ▶ Bu kurumlar bağımsız bir şekilde beyanat verebilme hakkına sahip olmalıdırlar. Parlamentolar ve hükümetler bu kurumların raporlarını müzakere etmeli ve tavsiyelerinin uygulanmasına katkı sağlamalıdırlar.
- ▶ Eşitlik kurumları eylemleriyle ilgili bir strateji oluşturmalı ve bu stratejiyi düzenli aralıklarla güncellemelidirler.
- ▶ Eşitlik kurumları çeşitlilik ve toplumsal cinsiyet dengesi bakımından bir örnek oluşturmalı ve faaliyetlerine ilgili paydaşları dahil etmelidirler.

5. Ayrımcılık ve hoşgörüsüzlükle karşı karşıya kalan insanların eşitlik kurumlarına kolaylıkla erişimi sağlanmalıdır.

ECRI – FAYDALI LINKLER

Eşitlik kurumlarıyla ilgili ECRI 2 No.lu Genel Politika Tavsiye Kararı.

<http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-02rev-2018-006-ENG>

Irkçılık ve ırk ayrımcılığıyla mücadeleye ilişkin ulusal mevzuata dair ECRI 7No.lu Genel Politika Tavsiye Kararı BM Paris ilkeleri ve genel gözlemler, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/StatusOfNationalInstitutions.aspx>, xxxxxxxxxxxx, <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/Governance/Documents/ICC%20SCA%20General%20Observations.pdf>

Eşitlik Kurumlarıyla ilgili Standartların Oluşturulmasına dair Equinet Çalışma Belgesi <http://www.equineteurope.org/Equinet-Working-Paper-on-Developing-Standards-for-Equality-Bodies>

OLGULAR VE BULGULAR

“Ayrımcılık ve hoşgörüsüzlüğe maruz kalan insanlar eşitsizlikle baş ederken çok sayıda sorun ve engelle karşılaşmaktadırlar. Bu insanların çoğu haklarını aramak için gerekli kapasiteye ve kaynaklara sahip değildir. Bu nedenle eşitlik kurumlarının bu insanlara haklarını aramada yardımcı olmada önemli bir görevi vardır.”

“Bu insanların yaşadıkları ayrımcılık ve hoşgörüsüzlükle baş etmede ilk adım olarak, kişisel ve duygusal yardıma ihtiyacı vardır. Daha sonraki aşamada haklarına ve bu hakları emniyete alabilme yollarına açıklık getirme açısından hukuki bilgilere ihtiyaçları vardır. Daha sonra da, haklarını almak üzere kamu ve özel kurumlara, karar mercilerine ve mahkemelere başvururken hukuki yardıma ihtiyaçları vardır.”

“Eşitlik kurumlarının, eşitlik, ayrımcılık ve hoşgörüsüzlük sorunlarını uygun gördükleri biçimde ve her hangi bir taraftan müdahale olmaksızın ele alırken özellikle de hükümetten bağımsız olmaları gerekir. Bağımsızlık, eşitlik kurumlarının etkililiği ve yaratacağı etki bakımından bir ön koşuldur.”

“Eşitlik kurumlarının yeterli fonlara sahip olması bu kurumların etkililiklerinde temel etmenlerden biri olup, objektif göstergelere dayalı olarak hesaplanmalıdır.”

ECRI 2 No.lu Genel Politika Tavsiye Kararının Açıklayıcı Notundan alıntılar.